

มาตรฐานผักอินทรีย์

สถาบันบริการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (สถาบัน IQS) มหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. เป้าหมายการทำผักอินทรีย์

- 1.1 ฟื้นฟูและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติโดยใช้วัตถุดิบในฟาร์มมาหมุนเวียนใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 1.2 ป้องกันและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ทำให้เกิดมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 1.3 พัฒนาระบบการผลิตสู่การพึ่งตนเอง สร้างระบบนิเวศ ความหลากหลายทั้งพืชและสัตว์ และรักษาให้คงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนของระบบนิเวศโดยรวม
- 1.4 สนับสนุนการผลิตและกระบวนการจัดการทุกขั้นตอนที่คำนึงถึงหลักมนุษยธรรม
- 1.5 ยึดหลักการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูปที่เป็นวิถีการธรรมชาติ ประหยัดพลังงาน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2. มาตรฐานผักอินทรีย์

2.1 การปฏิบัติในแปลง

- 2.1.1 แปลงผักทุกแปลงต้องบันทึกปัจจัยการผลิตทุกครั้งและจะต้องทำในระบบเกษตรอินทรีย์ ยกเว้นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์เป็นปีแรกอนุญาตให้ผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์บางแปลงได้ แต่ต่อไปจะต้องทำเกษตรอินทรีย์ทุกแปลง หรือในกรณีพิเศษที่ โครงการเกษตรอินทรีย์อาจมีข้อยกเว้นให้กับเกษตรกร
- 2.1.2 ไร่ หรือ ฟาร์มหรือสวน จะต้องปลอดสารเคมีอย่างสิ้นเชิง รวมถึงยาฆ่าแมลงที่ทำมาจากสมุนไพรที่มีส่วนผสมของสารเคมี ยกเว้นสมุนไพรที่ทำขึ้นมาเองโดยไม่ใช้สารเคมี
- 2.1.3 ห้ามตัดป่าไม้ที่สาธารณะและบุกรุกป่าใหม่เพื่อทำเกษตรอินทรีย์
- 2.1.4 ให้ปลูกพืชตระกูลถั่วแซมในแปลงหรือให้ปลูกพืชหลากหลายชนิดในแปลงและพืชนั้นต้องไม่ใช้สารเคมี หรือยาฆ่าแมลง
- 2.1.5 ห้ามเผาทำลายวัตถุทุกชนิดเช่น ใบไม้ กิ่งไม้ ฟางข้าวหรืออื่นๆ
- 2.1.6 พืชล้มลุก มีระยะปรับเปลี่ยนขั้นต่ำ 12 เดือน ต้องเก็บเกี่ยวหลังจากพ้นระยะปรับเปลี่ยน จึงถือว่าเป็นพืชอินทรีย์
- 2.1.7 พืชยืนต้นหรือไม้ยืนต้นมีระยะปรับเปลี่ยนขั้นต่ำ 18 เดือน ต้องเก็บเกี่ยวหลังจากพ้นระยะปรับเปลี่ยน จึงถือว่าเป็นพืชอินทรีย์

2.1.8 ห้ามเกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมี ยากำหวัหรือคลุมหญ้า สารโหมนสังเคราะห์ทุกชนิด

2.1.9 ให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างผสมผสานระหว่าง ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

2.2 การป้องกันการปนเปื้อน

2.2.1 พืชในแปลงเคมีจะต้องเป็นพืชคนละชนิด หรือคนละรุ่นกับแปลงเกษตรอินทรีย์

2.2.2 แปลงเกษตรอินทรีย์ต้องแยกจากแปลงเคมีให้ชัดเจน และอยู่ห่างกันไม่ต่ำกว่า 1 เมตร
ห่างมากยิ่งขึ้น

2.2.3 ถ้าแปลงข้างเคียงฉีดพ่นสารเคมีแปลงเกษตรอินทรีย์ต้องมีแนวกันลม โดยปลูกพืชที่มีความสูงกว่าพืชเคมีแปลงข้างเคียง และต้องไม่ใช่พืชชนิดเดียวกันกับที่ขอการรับรอง โดยพืชแนวกันลมไม่ถือว่าเป็นพืชอินทรีย์

2.2.4 แปลงเกษตรอินทรีย์ต้องมีแนวกันชนเพื่อป้องกันการปนเปื้อนทางน้ำ คือ คันดิน คูน้ำ ร่องน้ำ หรือ แนวไม้พุ่มเพื่อกรองสารเคมี

2.2.5 ห้ามใช้เครื่องมือการเกษตรปะปน เช่น ถังฉีดยาเคมี ไปฉีดยาสกัดสมุนไพรในแปลงอินทรีย์

2.2.6 ห้ามนำผลผลิตของญาติ / เพื่อนบ้านมาปะปนด้วย และต้องแยกแยะการจัดการผลผลิตอินทรีย์และเคมีให้ชัดเจน ห้ามกองหรือคัดแยกหรือบรรจุหีบห่อใกล้กัน

2.2.7 สมาชิกต้องมีมาตรการป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

2.2.8 ห้ามใช้สารเคมีฉีดพ่นในโรงเก็บผลผลิตหรือโรงบรรจุภัณฑ์

2.3 การใช้ปัจจัยการผลิต

2.3.1 เกษตรกรจะต้องบันทึกปัจจัยการผลิต / วัตถุดิบ แหล่งที่มาที่นำมาใช้ในแปลงเกษตรอินทรีย์ และ ปริมาณผลผลิตที่ได้จากการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ทุกครั้ง

2.3.2 ห้ามใช้พืชที่มีการดัดแปลงตัดแต่งพันธุกรรม หรือ พืชที่เรียกว่า จี เอ็ม โอ (GMO) ใช้ในแปลงอินทรีย์

2.3.3 ให้ใช้เมล็ดพันธุ์หรือกิ่งพันธุ์ ที่เป็นเกษตรอินทรีย์ และเป็นชนิดที่โครงการฯ จัดหาให้เท่านั้น ยกเว้นในกรณีที่เมล็ดพันธุ์หรือกิ่งพันธุ์ เกษตรอินทรีย์มีไม่เพียงพอ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากโครงการฯ

2.3.4 การใช้ปัจจัยการผลิตอื่นๆ สมาชิกต้องแจ้งให้ทางโครงการฯ ทราบก่อนเพื่อตรวจสอบและอนุมัติก่อนการใช้

2.3.5 ให้ใช้สารสมุนไพรในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ เช่น สะเดา ข่า ตะไคร้หอม พริก หนอนตายอยาก ขิง บอระเพ็ด ฯลฯ

2.3.6 ห้ามนำเมล็ดพันธุ์ผักอินทรีย์คลุกสารเคมี กำจัดแมลงศัตรูพืช หรือนำกิ่งพันธุ์แช่ในฮอร์โมนสังเคราะห์

2.3.7 ห้ามใช้ปุ๋ยหมักจากเทศบาลและไม่ให้ใช้ปุ๋ยที่มียี่ห้อทางการค้าก่อนที่ได้รับอนุญาตจากโครงการฯ

2.3.8 ห้ามใช้อุจจาระของคนมาเป็นปุ๋ย

2.3.9 ห้ามใช้ขี้ไก่จากฟาร์มที่เป็นกรดดับนำมาเป็นปุ๋ย แต่สามารถนำขี้ไก่พื้นบ้านหรือขี้ไก่จากฟาร์มที่เลี้ยงแบบปล่อย (ไก่เนื้อ) มาเป็นปุ๋ยได้

2.3.10 ห้ามใช้ฮอร์โมนสังเคราะห์เร่งการเจริญเติบโต

2.3.11 สมาชิกทุกคนควรผลิตปุ๋ยหมัก / น้ำหมักชีวภาพ ไว้ใช้เอง เพื่อลดต้นทุนการผลิต

2.4 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

2.4.1 ลูกกระสอบหรือภาชนะที่นำมาใส่ผลผลิตผักอินทรีย์จะต้องเป็นลูกกระสอบ ภาชนะที่ทางโครงการฯ จัดหาให้เท่านั้น

2.4.2 กรณีข้าวเปลือกอินทรีย์ห้ามใช้ลูกกระสอบปุ๋ยเคมีหรือถุงบรรจุอาหารสัตว์

2.4.3 ลูกหรือกระสอบหรือภาชนะที่นำมาใส่ผลผลิตผักอินทรีย์จะต้องระบุชื่อผู้ผลิต รหัสสมาชิกสถานะผลผลิต

2.4.4 ผลผลิตในแปลงเกษตรอินทรีย์กับแปลงเกษตรทั่วไปจะต้องคัดแยกผลผลิตอย่างชัดเจน และหากโครงการฯ ตรวจสอบพบภายหลัง โครงการฯ มีบทลงโทษการเป็นสมาชิกเกษตรอินทรีย์ได้ทันที

2.5 การเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์สารเคมีตกค้าง

2.5.1 สถาบัน IQS จะเป็นผู้เก็บตัวอย่างผลผลิตแต่เพียงผู้เดียวเพื่อตรวจสอบรับรองคุณภาพและออกใบรับรองผลผลิต

2.5.2 ใบรับรองจะออกให้เฉพาะผลผลิตที่ผ่านการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์เท่านั้น

2.5.3 การออกใบรับรองทุกครั้งจะต้องผ่านการตรวจด้วยเครื่องมือของสถาบัน IQS เท่านั้น

2.5.4 ระยะเวลาปรับเปลี่ยนสถาบัน IQS สุ่มตรวจสอบสารเคมีตกค้างทั้ง 4 กลุ่ม (ถ้าไม่พบขายได้)

2.5.5 การตรวจวิเคราะห์สารเคมีตกค้างจะต้องตรวจปีละ 4 ครั้ง

2.6 การบรรจุหีบห่อ (Packing)

2.6.1 การตัดแต่งหรือการบรรจุขึ้นอยู่กับลูกค้าแต่กระทำในอาคารที่สะอาดถูกหลักอนามัย

2.6.2 การเก็บรักษาผลผลิตหลังตัดแต่งแล้วให้เก็บในห้องเย็นหรือห้องที่ไม่ถูกแดด

2.6.3 การติดฉลากเพื่อแสดงให้ผู้บริโภคเห็นและมั่นใจที่จะบริโภคต่อไป

2.6.4 เมื่อติดฉลากแล้วสถาบัน IQS สามารถสุ่มตรวจได้ตลอดเวลา (ถ้าพบว่ามีสารเคมี

ตกค้างสถาบันฯจะสอบสวนถ้าพบว่าผู้ผลิตปลอมปนจะถูกตัดออกจากกลุ่มทันที)

2.6.5 การขนส่งจากจุดรวมสินค้าถึงห้างจุดกระจายสินค้าหรือถึงผู้บริโภค ทุกขั้นตอนต้องกระทำด้วยความระมัดระวังเพราะความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้ทุกขั้นตอน ผู้ที่ร่วมโครงการต้องช่วยกันรับผิดชอบ อย่าลืมว่าทุกขั้นตอนกระทำด้วยวิธีการที่ถูกต้องจะไม่ผิดพลาดและลูกค้าหรือผู้บริโภคได้บริโภคประจำทำให้การผลิตและการขายต้องอย่างต่อเนื่อง

สรุป การทำเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลเป็นทางเลือกสุดท้ายของการเกษตรไทยเพราะสามารถแก้ปัญหาเรื่องสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และเพื่อคนรุ่นต่อไป เกษตรกรปลูกเพื่อบริโภคเองเหลือแล้วขาย ใช้ปัจจัยการผลิตภายในประเทศ เกษตรกรรวมกลุ่มวางแผนการผลิตอย่างต่อเนื่องไม่ปลูกพร้อมกัน และประเทศไทยไม่ต้องนำเข้าพืชผักผลไม้จากต่างประเทศมาก

คนไทยปลูก คนไทยตรวจรับรอง คนไทยบริโภคอาหารจากระบบเกษตรอินทรีย์และประเทศไทยจะเป็นครัวของโลกที่ใหญ่ที่สุด เกษตรกรมีรายได้ตลอดปีโดยที่ราคาขึ้นอยู่กับกลุ่มเกษตรกรเท่านั้น